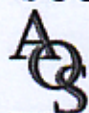

FESTIVAL KVALITETA 2013 - QUALITY FESTIVAL 2013	
 ASOCIJACIJA ZA KVALITET I STANDARDIZACIJU SRBIJE	7. International Quality Conference 40. Nacionalna konferencija o kvalitetu 8. Nacionalna konferencija i kvalitetu života
	23-25. maj 2013. Kragujevac May 23-25, 2013 Kragujevac
	
<h2 style="text-align: center;">FESTIVAL KVALITETA 2013</h2>	
<p style="text-align: center;">Maj 23 - 25, 2013.</p> <p style="text-align: center;">Fakultet inženjerskih nauka, Univerzitet u Kragujevcu, Srbija</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8. Konferencija o kvalitetu života - 40. Nacionalna konferencija o kvalitetu - Radionice - Presentacije 	
Zbornici radova	 <p style="font-size: 2em; font-weight: bold;">partnerstvo strategija inspiracija</p>
40. Nacionalna konferencija o kvalitetu	
8. Nacionalna konferencija o kvalitetu života	
Festival kvaliteta 2013	
Programski odbor	
CIP Katalogizacija	
ISBN: 978-86-86663-93-1	
Organizatori	
	
 ASOCIJACIJA ZA KVALITET I STANDARDIZACIJU SRBIJE	

FESTIVAL KVALITETA 2013 - QUALITY FESTIVAL 2013

ASOCIJACIJA ZA
KVALITET I
STANDARDIZACIJU
SRBIJE

7. International Quality Conference
40. Nacionalna konferencija o kvalitetu
8. Nacionalna konferencija i kvalitetu života

23-25. maj 2013.
Kragujevac
May 23-25, 2013
Kragujevac

PROGRAMSKI ODBOR

Zbornici radova

40. Nacionalna konferencija
o kvalitetu

8. Nacionalna konferencija o
kvalitetu života

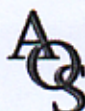
Festival kvaliteta 2013

Programski odbor

CIP Katalogizacija

ISBN: 978-86-86663-93-1

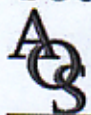
Organizatori

ASOCIJACIJA ZA
KVALITET I
STANDARDIZACIJU
SRBIJE

1. Prof. dr Slavko Arsovski, Fakultet inženjerskih nauka, Kragujevac, predsednik
2. Jurij Gusakov, European Organization for Quality (EOQ)
3. Jerry J. Mairani, The American Society for Quality (ASQ), SAD
4. Prof. Dr. Bernhard Müller, Leibniz Institute of Ecological and Regional Development, Dresden, Nemacka
5. Prof. dr Milan Perovic, Mašinski fakultet, Podgorica, Crna Gora
6. Prof. dr Branislav Marjanovic, Univerzitet Johannesburg, JAR
7. Prof. dr Goran Putnik, Univerzitet Minho, Portugal
8. Alena Plášková, Czech Society for Quality, Češka
9. Mr Risto Lintula, Center for Excellence Finland, Finska
10. Matahiro Ueda, Japan Quality Assurance Organization (JQA), Japan
11. Prof. dr Mirko Sokovic, Fakultet za strojništvo Ljubljana, Slovenija
12. Božidar Ljubic, HDK-Hrvatsko društvo za kvalitetu, Hrvatska
13. Dr Predrag Injac, Oskar, Zagreb, Hrvatska
14. Prof. dr Ljupco Arsov, Elektrotehnicki fakultet Skoplje, Makedonija
15. Prof. dr Zdravko Krivokapic, Mašinski fakultet, Podgorica, Crna Gora
16. Prof. dr Miodrag Bulatovic, Mašinski fakultet, Podgorica, Crna Gora
17. Prof. dr Mile Pešaljevic, FON, Beograd
18. Prof. dr Dragan Cvetkovic, FZR, Niš
19. Prof. dr Miodrag Lazic, Mašinski fakultet, Kragujevac
20. Prof. dr Dobrica Milovanovic, predsednik Supštine Grada Kragujevac
21. Prof. dr Nebojša Arsenijevic, dekan, Medicinski fakultet, Kragujevac
22. Prof. dr Janko Hodolic, Fakultet tehnickih nauka, Novi Sad
23. Prof. dr Živadin Stefanovic, Ekonomski fakultet, Kragujevac
24. Prof. dr Jovan Filipovic, FON, Beograd
25. Prof. dr Zora Arsovski, Ekonomski fakultet, Kragujevac
26. Prof. dr Ljiljana Comic, Prirodno matematički fakultet, Kragujevac
27. Prof. dr Ljubo Zirojevic, Fakultet za proizvodnju i menadžment, Trebinje
28. Prof. dr Gordana Mitic, Ekonomski fakultet, Kragujevac
29. Prof. dr Radovan Vukadinovic, Pravni fakultet, Kragujevac
30. Dr Mirko Đapic, Mašinski fakultet, Kraljevo
31. Zoran Radojevic, direktor, Grupa Zastava vozila
32. Dr Miljko Kocić, zamenik direktora, Grupa Zastava vozila
33. Miljko Eric, direktor, "Zastava automobili"
34. Mr Zoran Punoševac, predsednik AQS
35. Dr Ratko Uzunovic, "VIBEX", Beograd
36. Dr Miloš Jelic, Akreditaciono telo SCG
37. Dr Predrag Popovic, Institut Vinca
38. Prof. dr Gordana Radosavljevic, Beograd

FESTIVAL KVALITETA 2013 - QUALITY FESTIVAL 2013

ASOCIJACIJA ZA
KVALITET I
STANDARDIZACIJU
SRBIJE

7. International Quality Conference
40. Nacionalna konferencija o kvalitetu
8. Nacionalna konferencija i kvalitetu života

23-25. maj 2013.
Kragujevac
May 23-25, 2013
Kragujevac

8. NACIONALNA KONFERENCIJA O KVALITETU ŽIVOTA

Zbornici radova 1. ISPITIVANJE OSETLJIVOSTI LISTERIA MONOCYTOGENES IZOLATA IZ POVRCA NA ANTIBIOTIKE

40. Nacionalna konferencija
o kvalitetu

SUSCEPTIBILITY TESTING OF LISTERIA MONOCYTOGENES ISOLATES FROM VEGETABLES TO ANTIBIOTICS

Gordana Jovanovic, Slavica Ilic

8. Nacionalna konferencija o
kvalitetu života

2. OCENA KVALITETA NUSICIJADE KAO TURISTICKE MANIFESTACIJE METODOM ANKETIRANJA

Festival kvaliteta 2013

THE QUALITY MARK OF THE NUSICIJADA AS A TOURISTIC EVENT BY THE SURVEY METHOD

Programski odbor

Svetislav Lj. Markovic, Miloje Ostojic, Zoran Zivkovic, Bratislav Stojiljkovic

CIP Katalogizacija

3. NAS EKOLOSKI OTISAK
OUR ECOLOGICAL FOOTPRINT

Slavica Ilic, Gordana Jovanovic

ISBN: 978-86-86663-93-1

Organizatori

4. POSTROJENJE ZA MEHANICKO-BIOLOSKI TRETMAN OTPADA KAO EKO ODRZIVO RESENJE ZA UPRAVLJANJE OTPADOM U KRAGUJEVCU

PLANT FOR THE MECHANICAL-BIOLOGICAL TREATMENT OF WASTE AS ECO-SUSTAINABLE SOLUTION FOR WASTE MANAGEMENT IN KRAGUJEVAC

Milan Popovic, Dusan Canovic, Nikola Rakic, Goran Boskovic, Nebojsa Jovicic

5. ISTRAZIVANJE TEHNO-EKONOMSKIH PREDUSLOVA, MOGUCNOSTI ZA IZGRADNJU I UTICAJA NA KVALITET ZIVOTNE SREDINE TRANSFER STANICE NA DEPONIJU U KRAGUJEVCU

RESEARCH OF TECHNO-ECONOMICAL PRECONDITIONS AND OPPORTUNITIES FOR CONSTRUCTION OF LANDFILL TRANSFER STATION AND ITS IMPACTS ON ENVIRONMENTAL IN CITY OF KRAGUJEVAC

Dusan Canovic, Milan Popovic, Nikola Rakic, Marko Milasinovic, Nebojsa Jovicic

ASOCIJACIJA ZA
KVALITET I
STANDARDIZACIJU
SRBIJE

6. STANDARDI DIREKTORA U FUNKCIJI KVALITETA SKOLA

STANDARDS OF SCHOOL PRINCIPALS IN FUNCTION OF QUALITY OF WORK IN SCHOOLS

Goran Manojlovic, Slavko Arsovski, Ivica Nikolic

7. ISPUNJENJE ZAHTJEVA STANDARADA ISO 14001 U ORGANIZACIJI KOJA SE BAVI PROIZVODNOM DELOVA OD GUME

SATISFYING THE REQUIREMENT OF ISO 14001 STANDARD IN AN ORGANIZATION THAT DEALS WITH THE PRODUCTION OF RUBBER

Petar Niksic, Dragan Vujovic

8. PROCES NAMESAVANJA BIODIZELA SA MINERALNIM DIZELOM I MOGUCNOSTI NJEGOVOG SKLADISTENJA

THE PROCESS OF BLENDING BODIESEL WITH MINERAL DIESEL AND STORAGE POSSIBILITIES

Iva Babic

9. ISPLATIVOST UGRADNJE SOLARNIH KOLEKTORA I SOLARNIH BOJLERA ZA ZAGREVANJE VODE U DOMACINSTVIMA

COST-EFFECTIVENESS OF INSTALLING SOLAR PANELS AND SOLAR WATER HEATERS FOR WATER HEATING IN HOUSEHOLDS

Strahinja Starcevic, Marko Antonijevic, Slobodan Savic, Dusan Gordic, Vanja Sustersic

10. KLIMATSKE PROMENE I NJIHOV UTICAJ NA KVALITET ZIVOTA
CLIMATE CHANGES AND THEIR IMPACT ON THE QUALITY OF LIFE

Marko Antonijevic, Strahinja Starcevic, Slobodan Savic, Sasa Jovanovic

- 11. IZVORI ZAGADENJA AMBIJENTALNOG VAZDUHA I POSLEDICE PO ZIVOTNU SREDINU**
SOURCES OF POLLUTION AMBIENT AIR AND IMPACT ON THE ENVIRONMENT
Snezana Vrekic
- 12. PRIMENA PUMPI U UREDAJIMA ZA OLAKSAN RAD SRCA ILI POTPUNU ZAMENU SRCA**
PUMPAPPLICATION IN THE DEVICE, TO FACILITE THE WORK OF HEART OR COMPLETE HEART REPLACEMENT
Aleksandra Vulovic, Nikola Jovanovic, Slobodan Savic
- 13. UPRAVLJANJE PROMENAMA KROZ SINDIKALNO DELOVANJE**
MANAGEMENT CHANGES THROUGH TRADE UNION ACTION
Zeljko Turcinovic, Predrag Cosic
- 14. UVODENJE STANDARDA KVALITETA U SKOLE**
INTRODUCTION OF QUALITY STANDARDS FOR SCHOOLS
Goran Manojlovic, Slavko Arsovski, Ivica Nikolic
- 15. VIRTUELNI NAUCNO - TEHNOLOSKI PARK I UMREZAVANJE IZVORA ZNANJA - POLJE IDEJA I NAUCNIH OSTVARENJA**
VIRTUAL SCIENCE AND TECHNOLOGY PARK AND NETWORKING SOURCE OF KNOWLEDGE - FIELD OF IDEAS AND SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS
Jovan Milivojevic, Aleksandar Aleksic, Katarina Kanjevac Milovanovic
- 16. KREATIVNOST LJUDSKIH MREZA I POLJA UMA**
CREATIVITY HUMAN NETWORK AND FIELDS OF MIND
Jovan Milivojevic, Aleksandar Dordevic, Svetlana Stojanovic
- 17. NOVI FILOZOFSKI PRISTUP KVALITETU ZIVLJENJA I ZADOVOLJSTVU ZIVOTOM**
NEW PHILOSOPHICAL APPROACH TO QUALITY OF LIFE AND LIFE SATISFACTION
Jovan Milivojevic, Ivan Savovic, Svetlana Stojanovic
- 18. SISTEM ODRZIVE RECIKLAZE ELEKTRICNOG I ELEKTRONSKOG OTPADA**
SYSTEM SUSTAINABLE RECYCLING ELEKTRICAL AND ELECTRONIC WASTE
Jovan Milivojevic, Aleksandra Kokic Arsic, Ivan Savovic, Svetlana Stojanovic
- 19. GLOBALNE KATASTROFE I POTENCIJAL NOVOG ZIVOTA LJUDI**
GLOBAL CATASTROPHE AND POTENTIAL NEW LIFE PEOPLE
Jovan Milivojevic, Aleksandra Kokic Arsic, Svetlana Stojanovic

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

005.6(082)
502.2:502.131.1(082)

ФЕСТИВАЛ квалитета (2013 ; Крагујевац)
Zbornik abstrakata / Festival kvaliteta
2013 [u okviru manifestacija] 40. Nacionalna
konferencija o kvalitetu [i] 8. Nacionalna
konferencija o kvalitetu života, 23-25, maj,
2013, Kragujevac ; [organizator] Fakultet
inženjerskih nauka u Kragujevcu ; [urednici
Slavko Arsovski, Miodrag Lazić, Miladin
Stefanović]. - Kragujevac : Fakultet
inženjerskih nauka, 2013 (Kragujevac :
Mašinci). - 86 str. ; 24 cm

Uporodo srp. tekst i engl. prevod. - Tiraž
100. - Str. 6: [Predgovor] / Slavko Arsovski.

ISBN 978-86-86663-93-1

1. Национална конференција о квалитету (40 ;
2013 ; Крагујевац) 2. Национална конференција
о квалитету живота (8 ; 2013 ; Крагујевац) 3.
Факултет инжењерских наука (Крагујевац)
а) Управљање квалитетом - Зборници б)
Животна средина - Одрживи развој - Зборници
COBISS.SR-ID 198331660

KLIMATSKE PROMENE I NJIHOV UTICAJ NA KVALITET ŽIVOTA

CLIMATE CHANGES AND THEIR IMPACT ON THE QUALITY OF LIFE

Marko Antonijević¹⁾, Strahinja Starčević²⁾, Slobodan Savić³⁾, Saša Jovanović⁴⁾

Rezime: Naša planeta se poslednjih decenija suočava sa očiglednim klimatskim promenama. Od nastanka naše planete promena klime često je bila posledica prirodnih okolnosti, kao što su pojačane aktivnosti na Suncu, vulkanske erupcije velikih razmera i dr. Sa izrazitim porastom brojnosti ljudske populacije i intenzivnim industrijskim razvojem, antropogeni faktor postaje glavni pokretač klimatskih promena. U radu se razmatra kvalitet života ljudi u uslovima globalnih klimatskih promena. Posledice klimatskih promena mogu ozbiljno da utiču na razvoj, pa čak i opstanak ljudske civilizacije. Sve ove promene dovode i do velikih ekoloških problema, kao što su izumiranje mnogih životinjskih vrsta, kiselih kiša i mnogih drugih. Klimatske promene su globalni fenomen i nijedna država neće biti pošteđena ali posledice neće biti jednako raspoređene. Život u ovim uslovima će se bitno razlikovati od onog na koji smo navikli, što će zahtevati veliki broj mera i aktivnosti usmerenih ka održavanju određenog nivoa kvaliteta života.

Ključne reči: klimatske promene, globalno zagrevanje, kvalitet života, uslovi življenja

Abstract: Our planet has lately faced climate changes and natural disasters. The Earth's climate changes have often been the result of natural causes, such as increased activity of the sun, volcanic eruptions of large-scale, etc. There are many causes of global warming. Human negligence is one of them. This paper considers the quality of life in terms of global and climate changes. The consequences of climate changes can seriously affect the development and survival of human civilization. They can also cause major ecological problems, such as extinction of animal species, acid rain, etc. Climate changes present a global phenomenon of which no country will be spared, but the consequences will not be evenly distributed. Since life will be different from the one we know, considerable measures and activities will have to be taken to maintain a certain quality of life.

Key words: climate changes, global warming, quality of life, living conditions

1. UVOD

U poslednjih nekoliko decenija svedoci smo sve očiglednijih promena klime. Ranije se klima menjala isključivo kao rezultat promena prirodnih okolnosti dok sa razvojem industrije i porastom populacije primat preuzima ljudski faktor. Smatra se da će u bližoj i daljoj budućnosti taj uticaj rasti i da će njegove posledice u najvećoj meri biti nepovoljne po život na planeti Zemlji. Ni naučnici, koji se bave ovom problematikom, nemaju u potpunosti usaglašena mišljenja vezana za uzroke i posledice klimatskih promena. Šta su zapravo klimatske promene i kakav je njihov uticaj na kvalitet života?

2. DEFINICIJA KLIMATSKIH PROMENA

Postoje razne definicije klimatskih promena i većina njih ukazuje da su to promene klime koje se pripisuju raznim aktivnostima koje menjaju sastav atmosfere i koje se beleže tokom dužeg vremenskog perioda. Termin klimatske promene može se koristiti za opis promena klime do kojih dolazi kao rezultat prirodnih i/ili ljudskih faktora. Još uvek u naučnom svetu postoji polarizacija po pitanju klimatskih promena ali svakako da posebnu težinu nosi stav iz 4. izveštaja Međuvladinog panela o klimatskim promenama (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC), gde grupa naučnika i stručnjaka za klimatske promene tvrdi: „Klima se menja i te klimatske promene su uglavnom nastale zbog ljudskog delovanja“ [1]. Među osnovnim zaključcima ovog izveštaja sa velikom sigurnošću se tvrdi i argumentuje da efekat staklene bašte postoji, kao i da emisije gasova staklene bašte koje nastaju ljudskim aktivnostima značajno utiču na pojačano zagrevanje atmosfere. Zbog toga, sve se

5) Marko Antonijević, Fakultet inženjerskih nauka, Kragujevac, Sestre Janjić 6, mail: markoantonijevic@live.com

6) Strahinja Starčević, Fakultet inženjerskih nauka, Kragujevac, Sestre Janjić 6, mail: straya992@hotmail.com

7) dr Slobodan Savić, Fakultet inženjerskih nauka, Kragujevac, Sestre Janjić 6, mail: ssavic@kg.ac.rs

8) mr Saša Jovanović, Fakultet inženjerskih nauka, Kragujevac, Sestre Janjić 6, mail: dviks@kg.ac.rs

više razmatra kako smanjiti taj ljudski uticaj na klimu i kako se prilagoditi promenama koje se već javljaju, jer pomenuti procesi utiču kako na našu planetu tako i na sve njene stanovnike uključujući i čoveka. Naša planeta i njen ekosistem su postali veoma ranjivi a samim tim i mi, kao deo tog sistema, postajemo ranjivi. Inerciju porasta koncentracije gasova staklene bašte je teško promeniti i zaustaviti u kratkom vremenskom periodu i prvi pozitivni rezultati mera i aktivnosti koje se sada preduzimaju mogu se očekivati tek u drugoj polovini ovog veka.

3. EFEKAT STAKLENE BAŠTE

Efekat "staklene bašte" je veoma važan kada govorimo o klimatskim promenama zato što se odnosi na gasove koji Zemlju održavaju toplom i kojima pripada najveća zasluga za postojanje života na njoj. Ugljen dioksid, sa drugim gasovima obrazuje sloj oko površine Zemlje, vrši delimičnu absorpciju reflektovanih sunčevih zraka od zemljine površine i emituje toplotno zračenje, čime se planeta Zemlja pretvara u ogromnu staklenu baštu. Tabela 1 upravo i pokazuje da je CO₂ procentualno najzastupljeniji gas staklene bašte i samim tim jedan od najvažnijih uzročnika ovog efekta.

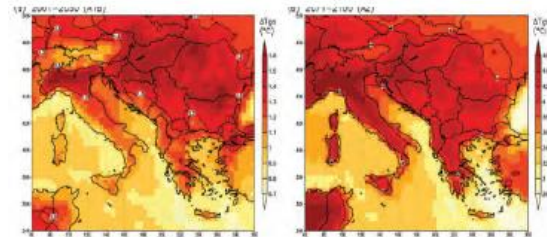
Gas staklene bašte	Procenat (%)
ugljen dioksid	61
metan	15
azotni oksidi	10
freoni	9
ostali (ozon, vodena para)	5

Tabela 1 - Procentualni sastav gasova staklene bašte u zemljinoj atmosferi

Koncentracija ovog gasa u atmosferi značajno zavisi od čovekovih aktivnosti. Porast koncentracije slobodnog ugljen dioksida u atmosferi nastaje usled emisija ovog gasa koje nastaju kao posledica sagorevanja svakog fosilnog goriva (drвета, benzina, nafte, zemnog gasa itd.). Sadašnji nivo ugljen dioksida u atmosferi iznosi oko 430 ppm-a (ppm – parts per million, delova na milion), dok je pre industrijske revolucije bio na nivou od oko 280 ppm-a. Ukoliko se smanji obim sagorevanja fosilnih goriva i uspori ili u najboljem slučaju zaustavi sečenje šuma, najverovatnije bi se, u određenom vremenskom interval, smanjila i količina gasova staklene bašte oko Zemlje. Međutim, ma kakve drastične mere preduzeli, čak i ako se godišnja stopa emisija ne poveća u odnosu na današnju, ovakva koncentracija već je izazvala zagrevanje planete za 0.5°C, a koncentracija ugljen dioksida u atmosferi, prema predviđanjima će do 2050. godine dostići neverovatnih 550 ppm.

To će, prema numeričkim modelima dovesti do porasta prosečne temperature u XXI veku za 1.8°C, i to prema najoptimističnijem scenariju. Najgori scenario predviđa promenu od čitava 4°C [2]. Na slici 1 je prikazana je predviđena promena srednjih godišnjih temperature za dva perioda (2001-2030 i 2071-2100).

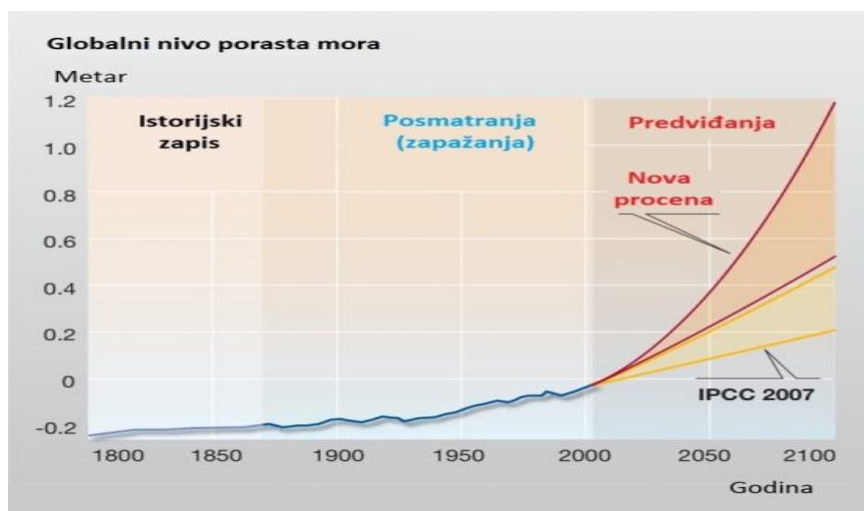
Slika 1- Promena srednjih godišnjih temperatura Period (2001-2030) Period (2071-2100)

Mnogi ne vide ništa loše u tome što će prosečna temperatura na zemlji biti nekoliko stepeni viša, ali nije sve tako jednostavno. Zašto je to tako? Zato što je nivo predviđenih promena klimatskih parametara toliko veliki da će najverovatnije imati dramatičan uticaj na celokupan život na Zemlji a samim tim i na kvalitet života ljudi. Klimatske promene dovode do određenih posledica sa kojima se već susrećemo, a istraživanja govore da u budućnosti možemo očekivati njihovo dalje intenziviranje.

4. POSLEDICE KLIMATSKIH PROMENA

Posledice globalnog zagrevanja svakog dana su sve vidljivije. Postepeno zagrevanje atmosfere izaziva brojne posledice, što već danas rezultuje mnogim štetnim efektima. Svetsku javnost pored porasta temperature, posebno, kao posledica tog porasta, zabrinjava i potencijalno podizanje nivoa mora, topljenje leda na polovima i glečerima, kao i izmena režima padavina koje mogu dovesti do značajnih problema sa nepredvidivim posledicama (slike 2 i 3). Nivo mora u XXI veku će, prema IPCC-u, porasti za 18-38 cm u najpovoljnijem slučaju, dok prema najgorem scenariju nivo mora može porasti za 26-59 cm [3]. Porast nivoa mora je posledica otapanja glečera, ali i širenja celokupne vodene mase usled toplotnog efekta. Takođe, klimatske promene dovode i do povećanja broja ekstremnih vremenskih događaja (oluja, poplava,...). O ovome govori i podatak da su se velike poplave ranije javljale otprilike na svakih 100 godina, dok se u budućnosti očekuje da će se javljati znatno češće.

Slika 2 - Globalni nivo porasta mora

Slika 3 - Promena količine leda na planeti Zemlji

Posledice klimatskih promena se ne ogledaju samo u ovim činjenicama. One uzrokuju izumiranje nekih biljnih i životinjskih vrsta, kao i pojavu novih. Takođe, mogu prouzrokovati značajne probleme u funkcionisanju ljudskog društva. Proizvodnja i dostupnost hrane i vode, zdravlje ljudi, samo su neke od stvari koje se mogu bitno promeniti. Klimatske promene mogle bi da uslove i brojne društvene probleme poput masovnih seoba, velikih sukoba oko malo preostalog obradivog zemljišta, vodenih resursa itd.

5. UTICAJ NA KVALITET ŽIVOTA

Kvalitet života za svakog čoveka ima veliki značaj, bez obzira na kulturu i državu porekla. Samim tim što ima veliki značaj, svako od nas teži ka njegovom poboljšanju. Međutim, od koga i od čega zavisi kvalitet života? Neko će sigurno reći da kvalitet života zavisi od kvaliteta koji, kao pojedinci, posedujemo. Što smo sposobniji, talentovaniji i vredniji imaćemo veće šanse da sebi i svojoj porodici obezbedimo pristojne uslove života. Neko će reći da to zavisi od države u kojoj

živimo, odnosno njenih socijalnih, ekonomskih i kulturnih karakteristika. Što je država bolje uređena, i nama će biti bolje. Procena kvaliteta života složena je i individualna i može se procenjivati na osnovu zajedničkih parametara, kao što su zadovoljstvo poslom koji obavljamo, postignutim obrazovanjem, zemljom u kojoj žive, ... Ali ako sagledamo sve elemente našeg okruženja, shvatićemo da kvalitet našeg života isključivo zavisi od toga gde, kako i u kojim uslovima živimo. Baš ovo poslednje je najbitnije za nas. Uslovi ... A oni jednim delom zavise i od klimatskih promena. Jer jedno od osnovnih i najbitnijih za čoveka je svakako zadovoljstvo svojim zdravljem, a klimatske promene neposredno utiču na taj faktor. Dostupnost i ispravnost vode za piće i hrane, kao i kvalitet vazduha veoma su važni aspekti koji utiču na zdravlje stanovništva. Posledice klimatskih promena po zdravlje i okruženje u narednom periodu će verovatno biti teške. Povećanjem temperature doći će, lokalno do velikih suša, nestašica vode, a samim tim i do toga da će hrana biti nedostupna manje razvijenim zemljama. Neki

delovi planete će, s druge strane, biti pogođeni katastrofalnim polavama što će takođe imati teške posledice po uslove življenja. Siromašne zemlje će najviše i biti pogođene što je paradoksalno jer su upravo te zemlje najmanje doprinele klimatskim promenama.

Istraživački projekti, koji ispituju efekte klimatskih promena, ukazuju da će doći i do povećanja prenosivih bolesti. Više temperature u kombinaciji sa povoljnim atmosferskim uslovima mogu da produže sezonu u kojoj vladaju određene infektivne bolesti. Sve ovo loše utiče na kvalitet života, što predstavlja još jedan važan razlog da se hitno pristupi realizaciji svih raspoloživih mera za smanjenje emisija štetnih gasova i ublažavanje procesa i posledica klimatskih promena.

6. REŠENJA I PROMENA LJUDSKE SVESTI

Suočeni sa realnošću ostvarivanja ovog nepovoljnog scenarija nameće se pitanje kako sprečiti ili usporiti dalje globalno zagrevanje, i uopšteno klimatske promene. Naravno, postoji veoma jednostavan odgovor na to, a to je smanjenje emisija štetnih gasova u atmosferu. Značajan doprinos u ovom smislu bi predstavljala i strogo kontrolisana seča tropskih šuma koje predstavljaju biljni regulator globalne temperature. Ali osnovni problem je u složenoj i teškoj realizaciji ovih mera. Zbog toga su zemlje donosile razne lokalne propise i međudržavne sporazume u cilju zaštite postojećeg sastava atmosfere. I danas postoje mnogobrojni propisi i rešenja o zaštiti, ali se u današnje vreme razmatraju i novi načini ublažavanja klimatskih promena. Tako je, između ostalog, i nastala i jedna od kampanja koja počiva na ideji da svako od nas može da preuzme ličnu odgovornost za budućnost planete na kojoj živimo. Akcija "Sat za našu planetu" započeta je u Sidneju, u Australiji, 2007. godine da bi tokom narednih godina kampanja prerasla u najveću dobrovoljnu akciju za zaštitu planete Zemlje [3]. U sledećoj godini se ovoj inicijativi pridružilo oko 370 gradova, dok je u 2012. godini više od 6950 gradova ugasio svetlo za "Sat za našu planetu" šaljući tako jasnu poruku da je vreme za akciju spasavanja planete. Ova kampanja je prvi put podržana u Srbiji 2009. godine, a već u 2012. godini u Srbiji je 47 gradova i mesta učestvovalo u toj akciji (slika 4).

Slika 4 - „Sat za našu planetu“

Još jedna u nizu kampanja koje su radile na tome da se podigne svest ljudi o tome kako, i na koji način mogu pomoći kao pojedinci u ovoj velikoj akciji za očuvanje planete, jeste kampanja Mladih istraživača Srbije. Oni su u okviru projekta "Održivi transport" organizovali niz uličnih događaja koji su imali za cilj prvenstveno da se šira javnost informiše o klimatskim promenama i potrebi smanjenja emisije ugljen dioksida.

7. ZAKLJUČAK

Za kraj, nije dovoljno reći samo da se klima na Zemlji menja i da će se to rešiti određenim propisima i sporazumima. Nije samo bitno da sporazum postoji, već je potrebno da ga pojedinci shvate i realizuju na pravi način. Oni će samo tako i ispuniti zadato, a jedan od načina za to jeste upravo akcijama, pomoću kojih se podiže svest ljudi o situaciji u kojoj se nalazi planeta. Jer, neko ko veruje da nema uticaja na događanja u svom životu neće preduzimati ništa, situacije će mu se „događati“ a on će im se pasivno prepuštati. Neko drugi, ko veruje da bar u nekoj meri ima mogućnost da utiče na svoj život, činiće sve što je u njegovoj moći da svoj život učini što boljim i da ga proživi na najbolji mogući način. Jer kada kažemo sebi "sigurno postoji nešto što ja sada mogu da učinim za sebe" mi pokrećemo sebe na aktivnost, tragamo za rešenjima i pre ili kasnije ih pronalazimo. Takva situacija se može primeniti i u ovom slučaju. Posledice su vidljive i ozbiljne, zbog toga se moraju i preduzeti ozbiljne mere u rešavanju i sprečavanju ovih stvari. Moramo verovati da svaki pojedinac može jednim delom uticati na globalne promene, i krenuti u sprečavanje istih.

LITERATURA

- [1] Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), Summary for Policymakers, 2007.
- [2] Nikolić, M.: Srbija pred izazovom globalnih klimatskih promena i njihovih posledica, Klimatske promene - studije i analize, Evropski pokret u Srbiji, 2010.
- [3] WWF (Svetski fond za prirodu), Procena ranjivosti na klimatske promene-Srbija, Centar za unapređenje životne sredine, 2012.